
Följande artikel handlar om förberedelserna för den rättegång som stalinisterna ville få till stånd mot de ”riktiga” spanska *trotskisterna* (”bolsjevik-leninisterna”). Rättegången kom dock aldrig att genomföras. Tidpunkten för rättegången framflyttades gång på gång och Barcelonas fall i januari 1939 satte definitivt stopp för det hela. Inte minst torde fiaskot med POUM-processen i oktober 1938 ha fungerat avskräckande, eftersom man ville undvika ett liknande bakslag (se [Repressionen mot anarkister och POUM under spanska inbördeskriget](#) och [Processen mot POUM - Artiklar ur Folkets Dagblad och Arbetaren](#)).

MF i april 2009

Översatt från *Revolutionary History*, Volume 8, nr 1

Augustín Guillamón

Rättegången mot de spanska bolsjevik-leninisterna (1938)

Den andra delen av denna artikel publicerades först i tidskriften *Balance* i Barcelona och sedan i den franska tidskriften *Cahiers du mouvement ouvrier*, nr 10 juni 2000, sid. 61-8.

Vi har behållit introduktionen till den franska versionen.

Inledning till den franska utgåvan

De mest framträdande medlemmarna i Spaniens bolsjevik-leninistiska sektion (SBLE) arresterades i februari 1938 och anklagades för att ha dödat kapten Narvitch.¹ Förhören pågick från februari 1938 med den ena ajournering efter den andra för att undvika att rättegången skulle komma att sammanfalla med den mot POUM (oktober 1938). Grandizo Munis, som var ledare för SBLE, beskriver åtalet så här:

Denna process var en kopia av Moskvarättegångarna mot de gamla bolsjevikerna. De politiska anklagelserna, d.v.s. den illegala utgivningen av *La Voz Leninista*, deltagandet i Majhändelserna [1937], kampen för en arbetarenhetsfront som skulle ersätta Negrín-regeringen med proletariats diktatur m.m., intresserade egentligen inte GPU, som var de som bakom kulisserna, och via den dåvarande polischefen Menéndez, organiserade processen. Anklagelsen som GPU med hjälp av en mängd falskarier och tortyr försökte få till huvudpunkt, var inget annat än spanska versioner av de anklagelser som i Moskva framförts mot de män som ledde revolutionen 1917: konspirationer för att mörda Negrín, Prieto, Comorera, Pasionaria med flera, sabotage bakom fronten för att bidra till Francos seger, spioneri för fiendens räkning, och som första uppgift, att mörda en rysk kapten.

Munis tillägger: ”Åtalet visar att GPU räknade Prieto till sina egna, annars hade han inte valts ut som ett ’offer’ för trotskisterna. En dag kommer allt detta att klarläggas.”

Denna slutsats är inte nödvändigtvis riktig. Åtalet måste innefatta de socialistiska ledarna tillsammans med de två stalinister som påstods ha valts ut som offer för trotskisternas bestraffning. Negrín, som premiärminister och pro-stalinist, och Prieto, som inrikesminister och långt åt höger, måste tas med. Munis fortsätter:

För att tillfredsställa GPU:s krav, krävde Tribunalen för spioneri och högförräderi nummer 1 (Tribunal de Espionaje y Alta Traición) mitt och två andra trotskisters huvud, Jaime Fernández och Carlinis. Huvudorsaken till att de misslyckades var det faktum att de bland oss inte lyckades

¹ De hävdade att de inte själva hade infiltrerats av GPU-agenten Narvitch, men han hade infiltrerat POUM genom att påstå att han var en antistalinist, och han var ansvarig för förräderiet av och mordet på Nin. Han sköts av en POUM-enhet i Barcelona.

finna några villiga kapitulanter, vilket man gjorde i Moskvarättegångarna. (G Muniz, *Jalones de Derrota: Promesa de Victoria* (España 1930-39), XYZ, Bilbao 1977, sid 461-2)

”Vi nekade, och fortsatte att neka, vilket fick polisens ärende att bli till intet”

Efter militära underrättelsetjänsten SIM:s agent kaptan Narvitchs död den 10 februari 1938, kom arresteringen av SBLE-militanterna mycket snabbt. Åtalet innehöll en mängd märkligheter: SBLE-militanterna, som arresterades den 13 februari 1938, hölls kvar i häktet under en månad och utsattes för tortyr av SIM-agenter² innan de ställdes inför rätta, och först då kom förhören att ske i närvaro av en advokat. Stalinisterna, som hade infiltrerat flera organisationer i Negríns republik, stördes i sina mordiska planer av den omfattande kampanj som drevs av POUM, SBLE och Durrutis Vänner, och som även drevs internationellt, och den förhindrade sannolikt den fysiska likvideringen av de trotskistiska militanterna.

Efter upprepade ajourneringar startade rättegången till slut den 26 januari 1939, men Franco-truppernas intåg i Barcelona kom att skjuta upp den för evigt. Under den oreda som följde i januari-februari släpptes de politiska fångarna. Muniz (eller Muniz, hur man nu vill stava det) flydde till Paris; Carlini, som var sjuk, lyckades inte ta sig till Frankrike förrän i augusti, och internerades då i ett läger.³

Här följer några utdrag ur de deklARATIONER som SBLE:s ledare gjorde under deras förhör.

* * *

Deklaration inför Katalanska Spionrättens Tribunal 1 av Manuel Fernández Grandizo Martínez, Adolfo Carlini Roca, Jaime Fernández Rodríguez, Luís Zanon Grimm, Teodoro Sanz Hernández och Víctor Ondik, i Barcelona den 14 mars 1938.

Den 11 i innevarande månad tillkännagavs denna tribunals utslag för oss. Enligt detta har vi anklagats för brottet att ha dödat en viss Léon Narvitch och också lett en påstått hemlig organisation och inom dess ramar utfört aktioner.

Då vi är fullständigt oense med detta juridiska beslut, eftersom vi inte vet någonting om någon av de saker som påstås om oss, kommer vi att motsätta oss utslaget på basis av följande skäl:

Innan vi går in på själva ämnet, vill vi, undertecknade, informera rätten om den otrevliga verbala och fysiska behandling som vi varit utsatta för av polisen. Det är med avsmak vi sätter dessa händelser på pränt, dessa våldshandlingar och denna förhörstortyr – ty det är vad de bör kallas, för det enda de i verkligheten var ute efter var att skrämja och demoralisera fångarna, med slag, förolämpningar och svält, i syfte att få dem i ett sådant tillstånd att man kunde pressa ur dem bekännelser och falska uttalanden för att tillfredsställa ’förhörarnas’ planer.

Vi arresterades utan att få reda på det minsta skäl för arresteringen. Vi känner bara till de oförskämda anklagelserna som riktats mot oss, angående vilka polisen frågade ut oss. Naturligtvis förnekade vi de orimliga anklagelserna med största kraft. Varken slag, förolämpningar eller svält har fått oss att ändra inställning. Vi har nekat till dem, och fortsatt att neka, vilket fick polisens ärende att bli till intet.

Å andra sidan förvånar inte dessa polisens metoder och planer oss, eftersom vi vet hur de terroristiska metoderna, vanliga i andra länder och på andra breddgrader, har importerats till Spanien. Metoder där bekännelser framtvings av de anklagade och rättegångar organiseras

² Servicio de Información Militar organiserades upp av Prieto och hade sina egna arrestceller och tortyrkammare. Det var starkt infiltrerat av GPU.

³ Cf Domenico Sedran, ”Carlini in Spain”, *Revolutionary History*, vol 4, nr 1,2, sis 253-64.

med närvaro av de terroriserade männen, vars enda möjlighet att rädda livet är att bekänna allt det som är avsett att bekännas.

Vi har inte varit och är inte beredda att göra sådana 'bekännelser', och vi tror inte att den politiska och sociala situationen i Spanien kommer att tillåta att sådana rättegångar genomförs.

Under den djupa fysiska och nervösa depression han hamnat i, efter att plågats och demoraliserats av förolämpningar, slag och allvarliga hot, gick dock en av undertecknarna, Luís Zanon Grimm, med på att skriva under det polisen önskade. Luís Zanon, som hade en skör fysik och var lättpåverkad, och hade lätt att hamna i depressioner på grund av den nervsjukdom han led av, kunde inte under en längre tid motstå polisens trakasserier, med dess slag och förhör som pågick timme efter timme. I hopp om att se ett slut på sitt helvete, satte han helt enkelt sin signatur i under bekännelserna. Så Zanon skrev under det som polisen önskade. I det tillstånd han befann sig, skulle han ha signerat sin egen dödsdom...

I åtalet nämns existensen av en hemlig organisation som planerade att utföra mord på prominenta republikaner. Vi vet inte var rätten har lyckats hitta så fabelaktiga historier, såvida de inte är grundade enbart på polisens påståenden.

Vi, undertecknade, är okunniga om allt som sagts i denna sak. Detta måste rätten beakta, och så även undertecknarnas anti-fascistiska meriter, vilka kommer att presenteras i det följande.

Det enda fastslagna faktumet är att polisen hittat kopior av tidskriften *La Voz Leninista* (den leninistiska rösten) och några flygblad som utgivits av den bolsjevik-leninistiska sektionen i Spanien. En av undertecknarna har medgivit sitt ansvar för allt detta material – Manuel Fernández Grandizo Martínez – men de övriga anklagade har inget med saken att göra. Det är lätt att inse att inget av detta material har något att göra med mordet på Narvitch, inte heller med morderna på prominenta republikaner och inte heller något annat av detta slag.

Vi, undertecknade, är antifascistiska kämpar och vi är kända som sådana och många av oss har varit vid fronten.

Vad gäller Fernández Grandizo kan señor Julio Alvarez del Vayo⁴, en veteranminister i republiken som känner Fernández, vittna om hans politiska aktiviteter, både i Spanien och i Mexico. Madrids nuvarande borgmästare, Señor Helche, känner också honom, liksom Manuel Albar, tidigare medlem i parlamentet och medlem av Socialistpartiets exekutivkommitté. Helche och Albar har känt honom från den tid då de båda tillhörde Arbetaralliansen i Madrid, där Fernández Grandizo deltog som representant för Vänsterkommunisterna; så gjorde även Simeon Vidarte, som också är medlem av Socialistpartiets exekutivkommitté.

Vad gäller Jaime Fernández, kan de anställda vid Simeón-butikerna vid Santa Ana-platsen i Madrid, där han arbetade, vittna om hans kvalitéer som antifascist; så kan även handelsfacket inom CNT i Madrid. Han har varit en militant inom arbetarrörelsen sedan 1931, och var en av de första medlemmarna i kommunistpartiet i La Coruña. Han gjorde sin militärtjänst vid Alcazar i Toledo när det fascistiska upproret bröt ut, och han gick över till det antifascistiska lägret tillsammans med sex andra som flydde från militärtjänsten. Jaime Fernández kommer inte ihåg deras namn, han kommer bara ihåg att en av dem kallades för Domingo, medan en annan, som var korpral, kallades Vicente Molina. Dessa händelser ägde rum strax före augusti månads utgång 1936. Tidningarna i Madrid rapporterade om dem och *Claridad*⁵ publicerade även fotografier.

⁴ Appellen till Julio Alvarez del Vayo (1891 -1975) var helt säkert förgäves. Även om han var en av Largo Caballeros förtrogna, var han i hemlighet sympatisör till stalinisterna och intrigerade med dem i bakgrunden.

⁵ *Claridad* var organ för vänstern inom Socialistpartiet, vilken stödde Largo Caballero.

Vad gäller Adolfo Carlini Roca, som är av italiensk härkomst, så lämnade han sitt land 1924 för att undkomma fascistisk bestraffning för sina aktiviteter inom den italienska arbetarrörelsen. Han har bott i både Frankrike och Belgien och var välkänd i de antifascistiska emigrantkretsarna. Han var i Belgien känd som antifascist av Lasarelli i det belgiska Socialistpartiet; av Cantarelli, av Gobbi och av den italienska anarkistgruppen i Bryssel. Dessutom försvarades han under en polisk rättegång i Belgien av en socialistisk advokat som också var medlem i parlamentet. Hans namn kommer jag inte längre ihåg, men han hade ställts till förfogande av träarbetarnas fackförening i denna stad. Carlini blev känd inom de spanska emigrantkretsarna i Bryssel och han umgicks i dem under Primo de Riveras diktatur och blev då speciellt bekant med en viss García som var medlem i kommunistpartiet.⁶ Den socialistiske parlamentsledamoten Philippe Amadeo kände honom väl i Frankrike, liksom Voltere och Pauli, italienska sympatisörer till det republikanska partiet *Giustizia e Libertà*, vilka var de som först organiserade en grupp frivilliga för att kämpa mot den spanska fascismen. Carlini ingick i denna och kom till Spanien den 15 augusti. Han anslöt sig sedan till Lenindivisionen vid Aragon-fronten. Han är också känd av Maseti från det italienska Socialistpartiet och av Gusti, en anarkist, den tidigare tillhör Garibaldi-bataljonen och den senare CNT:s regionkommitté.

Vad gäller Víctor Ondik, som är av tjeckoslovakisk nationalitet, så var han aktiv i det tjeckoslovakiska Socialdemokratiska partiet och i landets fackföreningar. Han var i Barcelona den 19 juli och slogs där på gatorna mot de fascistiska soldaterna. Sedan for han direkt till fronten, där han sårades två gånger i Quicena-sektorn. Ondik har ett krigsinvalidkort som Katalanska krigsinvalidföreningen gett honom. Han fick nummer 422, vilket lätt kan verifieras av rätten.

Jag har dessutom officiella dokument som bevisar mitt tillstånd som krigsinvalid, vilka jag kan lägga fram för rätten om så önskas. Ondiks historia som antifascist och arbetarkämpe är också känd av de följande kämparna i Internationella Brigaderna: Juan Yanosil, en officer i Brigaderna och medlem av kommunistpartiet; Vili Mazura, även han soldat i brigaderna, och Klein, som också var vid Albacete och som arbetade för Internationella Röda Hjälpn; Ondik är också känd av de flesta av tjeckoslovakerna i Internationella brigaderna. Slutligen kan vi lägga till att en av Víctor Ondiks farbröder, kallad Mikulicek, för närvarande är ledamot för kommunistpartiet i Prags parlament.

Slutligen, Luís Zanon, av italiensk nationalitet, relegerades från Milanos Utbildningsinstitut på grund av 'subversiva idéer' i oktober 1930 och kom sedan till Spanien där han arbetat som handelsagent. Han är känd av kamrat García, presidenten för pressanställdas avdelning inom CNT:s fackförbund för tidningsanställda och grafiker, av Manuel Massachs, stenografi-redaktör på *Solidad Obrera*,⁷ av J Santana Calero från Frihetlig ungdom, liksom av Miguel Seba och Basilo Hernaez, vilka också tillhör Barcelonas Frihetlig ungdom; av Jeronimo Galipienzo från terminalarbetarnas kommitté⁸, liksom av Miguel Munoz från samma kollektiv; och av kamrat Angeloni och av kamrat Magni, båda ledare av den italienska människorättsorganisationen. Alla dessa kan vittna inför rätten om Luís Zenons antifascistiska verksamhet...

I den andra delen av förberedelserna inför rättegången, framträdde vittnena inför rätten och de anklagade hördes. Här följer deklARATIONEN från Manuel Fernández Grandizo Martínez ('Munis'):

⁶ Detta kan ha varit Francisco García Lavid (Lacroix, 1901 -1939), en före detta medlem i PCE som grundade den spanska exilgruppen av Vänsteroppositionen i Belgien. Han mördades senare av stalinisterna nära den franska gränsen i slutet av inbördeskriget.

⁷ *Solidaridad Obrera* var anarkisterna dagstidning.

⁸ Motsvarigheten i Barcelona till franska Les Flaks. (Not av franska red.)

Den förutnämnde Manuel Fernández Grandizo Martínez, 26 år gammal, född i Toreon (Mexico), ogift, bostadsadress 308 Calle Valencia i denna stad, framträdde inför general-kommissionären Señor D Javier Mendez Carballo, assisterad av mig, rättens sekreterare, och säkerhetsagenten inom civila gruppen, D Julian Grimau García.⁹

Vederbörligt utfrågad, deklarerade han att han betraktade sig själv som den huvudsaklige ansvarige för alla aktiviteter i Spanien som utförts av den Bolsjevik-leninistiska sektionen av Fjärde Internationalen, från vilken han fick direktiv för sin verksamhet, och att hans organisations underjordiska aktiviteter leddes av honom som dess generalsekreterare och allt i allo, och av Adolfo Carlini och Aage Kielso, som medlemmar i ledningen.

Tillfrågad om vilken datum han inledde sin verksamhet i den spanska Bolsjevik-leninistiska sektionen, svarade han: ”Den började med händelserna i maj 1937.”

När han pressades för att avslöja vilka aktiviteter han sysslat med från den tiden tills han arresterades, svarade han: ”Tryckt pamfletter, flygblad och bulletiner på tyska, och även tidskriften *La Voz Leninista*, och allt det som hör samman med vår uppgift, att genomföra direktiven från Fjärde Internationalen.”

Tillfrågad om han visste om det var sant att ett av direktiven från Fjärde Internationalen var att få till stånd en arbetarenhetsfront, med uppgift att bekämpa Folkfronten och dess regering, svarade han jakande.

Tillfrågad om kommittémötena hölls på någon speciell plats, svarade han nekande, eftersom de vanligtvis ägde rum på kaféer, ute på gatorna, eller då och då av en tillfällighet i hans bostad.

Tillfrågad om huruvida ledaren i *La Voz Leninista* från den 5 februari innevarande år, där republikens regering attackerades, hade skrivits av honom, svarade han jakande.

När han ombads att ange namnen på de personer som hjälpte honom med utgivningen av *La Voz Leninista*, pamfletterna och de underjordiska flygbladen, sade han att det fanns flera personer som inte längre var kvar i Spanien, och att andra satt i fängelse. Han höll fast vid att han inte visste något namn, och att även om han skulle torteras svårt, skulle han inte bidra med något.

Tillfrågad om den Bolsjevik-leninistiska sektionens verksamhet, svarade han att organisationen bestod av separata grupper som inte kände till varandra, och att Kielso, Carlini och han själv arbetade ut de generella linjerna för verksamheten.

Tillfrågan om Luís Zanon Grimm tillhörde den ovan nämnda organisationen och hade hjälpt dem i deras underjordiska verksamhet, svarade han jakande och att han betraktade honom som en sympatisör.

Tillfrågad huruvida han kände kaptan Narvitch i Internationella brigaderna, svarade han jakande och tillade att han haft flera samtal med honom där denne förklarar att han inte tillhörde hans organisation, utan POUM.

Tillfrågad om hur han träffat kaptan Narvitch, sade han att han inte kom ihåg det, men att han tror att det kanske var genom Kielso försorg.

Tillfrågad huruvida han kände till att det fanns en misstanke om att kaptan Narvitch var en provokatör, svarade han jakande och tillade att han hade hört detta av flera kamrater från Madrid.

⁹ En PCE-ledare som dömdes till döden under Franco-tiden och avrättades genom garrottering. (Not av franska red.)

När han pressades att konkret säga hur han fick denna information, svarade han ”Från en viss Eduardo Mauricio, en medlem i POUM, som fått information från Madrid enligt vilken Narvitch hade bevisats vara en provokatör.”

Medan han läste sin deklaration, förklarade han att då han sade att den Bolsjevik-leninistiska organisationen fick direktiv från Fjärde Internationalen, menade han att säga följande: att all underjordisk verksamhet skedde på initiativ av honom och andra medlemmar i den spanska sektionen, och att på samma sätt, där det sades att ett av direktiven från Fjärde Internationalen hade varit att arbeta för att få till stånd en arbetarenhetsfront för att bekämpa Folkfronten och dess regering, menade han att säga att de kämpade för fornering av en proletär enhetsfront i opposition till Folkfronten och dess regering, eftersom denna hellre föredrog en allians med utländska organisationer och deras politik än proletariatets intressen.

Han godkände och skrev under på att han inte hade mer att tillägga, och att det han sagt var sanningen, och att han signerat sin redogörelse efter att ha läst igenom den.

I överensstämmelse med generalkommissionären, undertecknat Javier Mendez, Grandizo, Grimau.

Till denna deklaration önskade Manuel Fernández Grandizo få tillagt: ”Vad gäller kapten Narvitch, då han sade att han hade tillhört POUM, han förstod det själv genom det intresse han visades, och också då han i den tidigare deklarationen sade att han ansåg kapten Narvitch vara en provokatör, han menade att Narvitch betraktades som en spion eller polisagent för den republikanska regeringen.”

Översättning: *B Svensson*